

OBRADA KRATKE PRIČE NA SATU NJEMAČKOG JEZIKA
PETER BICHSEL, »SAN SALVADOR«

Smatram da u razredima koji uče njemački sedmu ili osmu godinu, i to pet sati tjedno posljednje dvije godine, određen broj sati mora biti posvećen literarnom tekstu. Razmišljala sam o tome da li da učenicima u te posljednje dvije godine pokušam pružiti kratak pregled njemačke literature, ali sam zaključila da će za njih biti mnogo korisnija obrada kraćih tekstova iz suvremene književnosti, jer će im biti bliži, razumljiviji i zanimljiviji, a bolje će poslužiti i osnovnom cilju nastave stranih jezika — stjecanju jezične kompetencije na svim jezičnim područjima.

Za ovaj sat izabrala sam priču P. Bichsela »San Salvador«, jer sam raspolagala samo s jednim školskim satom, te je valjalo naći tekst koji će biti dovoljno kratak i jezično lagan, s obzirom na to da je cilj sata bio privikavanje učenika na samostalan rad na tekstu.

Na satu sam se koristila radnim listovima koje je izradio naš lektor za njemački jezik Diethelm Kaminski.

Peter Bichsel, San Salvador (prilog 1)

Opis sata:

Sat sam započela kratkim razgovorom o pojmovima »Wärme« i »Kälte« »warm« i »kalt«. Učenici su nakon nekoliko primjera zaključili da se ti pojmovi, osim u svom osnovnom značenju, upotrebljavaju i za opisivanje ljudskih osjećaja i ponašanja. Nakon uvodnog razgovora, učenici su dobili prvi radni list i upute za rad.

Pošto su obavili zadatak, zahtijevala sam od pojedinaca da pokušaju objasniti zašto su određenu riječ uvrstili baš u tu kolonu. Najviše je razmimoilaženja bilo oko riječi »Telefon«, »Zeitung«, »Radio«, te se iz tih oprečnih mišljenja razvila lijepa diskusija (z. B. Mir fehlt der persönliche Kontakt wenn ich telefoniere. Auch das schrille Läuten des Telefons hat für mich nichts Gemeinsames mit dem Begriff »Wärme«. — Ich dagegen freue mich schon jetzt darauf, daß ich nach diesem anstrengenden Tag meinen Freund anrufen werde. Das begründet schon meine Wahl. usw.) Tek pošto su učenici riješili i drugi zadatak s radnog lista, te i njega ukratko obrazložili, dobili su u ruke tekst priče. Slijedeći zadatak ih je prisilio da barem dvaput, i to vrlo pažljivo, pročitaju tekst. Mislim da je reakcija učenika apsolutno opravdala ovaj nešto duži uvodni dio sata. S velikim su zanimanjem tražili riječi iz svojih kolona u tekstu i uočavali razlike. Tako su, na primjer, gotovo svi riječ »Frau« uvrstili u kolonu »Wärme«, ali su sada ustanovili da ta riječ u kontekstu uopće ne izaziva u glavnom licu osjećaj ljubavi i topline. Upravo ta razlika između njihovih pretpostavki i značenja tih riječi u kontekstu navela je učenike na mnoga pitanja. (Warum will er weg? Warum will er nach Südamerika? Was für Gefühle hat er für seine Frau, seine Kinder, seine Eltern? Warum versucht er einen Brief zu schreiben? usw.) Na neka od tih pitanja pokušali smo kroz razgovor odgovoriti, ali mnoga su još ostala otvorena.

Posvetili smo se tada glavnom licu. Najprije su učenici opisali Paula, gdje se nalazi i što radi. Zatim su dobili dva prazna lista papira i zadatak da na njih

točno napišu i nacrtaju sve ono što je Paul napisao i nacrtao. Pri tome su imena i adrese morali izmisliti. Ovim se željelo postići da se učenici užive u situaciju u kojoj se nalazi glavno lice, da osjete njegovu osamljenost, razočaranost, bespomoćnost. Pokušali smo analizirati ono što je Paul napisao, a što je sad svatko imao na klupi ispred sebe. (Warum schreibt er die Adresse seiner Eltern? Warum seinen Namen? Zeichnest du manchmal Wellenlinien? Wann? Was bedeutet der letzte Satz? Warum zerreißt er den Bogen? usw.)

Za slijedeći zadatak podijelila sam razred u skupine po tri učenika. Pola razreda dobilo je radni list broj 3, a druga polovica broj 4. (vidi prilog 3 i 4) Učenici su se ponovno vratili tekstu priče. Valjalo je ponovno pažljivo pročitati tekst kako bi se pronašli traženi podaci i izveli zaključci. Na takav se način učenici privikavaju da vlastito mišljenje i zaključke uvijek znaju potkrijepiti odgovarajućim mjestima u tekstu. U frontalnom smo radu razmotrili zaključke pojedinih skupina.

Budući da sam s učenicima već prije govorila o karakteristikama kratke priče kao literarne forme, oni su je naravno i sada odmah prepoznali. Za dopisnu zadaću dobili su radni list br. 5, kako bi se kod kuće još jednom, ovaj put s drugog aspekta, pozabavili tekstem.

Potkraj sata ostalo je otvoreno pitanje o naslovu priče. Učenici su vrlo brzo reagirali, ali valja napomenuti da je na prethodnom satu u ovom razredu bila obrađena pjesma G. Heyma »Columbus«, u kojoj se spominje Salvador kao prvo kopno na koje nailazi Kolumbo, kao vrlo egzotična i privlačna zemlja puna neobičnih oblika i jarkih boja. Tako su i učenici zaključivali da i sam naslov govori o želji glavnog lica da pobjegne iz monotone svakidašnjice u novi svijet, u svijet svojih snova, kako je rekao jedan učenik.

Mislim da su učenici na ovom satu uspjeli doživjeti tekst, a i detaljno se njime pozabaviti. Posao su znatno olakšali unaprijed pripremljeni radni listovi, ali mislim da bi se uz veći utrošak vremena ovi zadaci dali uspješno izvesti i uz pomoć ploče ili grafoskopa.

Ne znam bi li ijedan neliterarni tekst mogao u učenika izazvati tako spontane i emotivno obojene reakcije. Većina učenika pokazala je želju da kaže svoja zapažanja i komentare. Ponukani izjavom jednog učenika da u glavnom licu vidi tipičnog predstavnika današnjeg vremena, posvetili smo i dobar dio slijedećeg sata razgovoru o priči, a uvjeren sam da se o takvom tekstu može razmišljati i izvan nastave. Mislim da je kroz ove razgovore u razredu svatko od njih našao u tekstu neku poruku, neku novu malu istinu koja će mu pomoći pri odrastanju i privikavanju na svijet odraslih.

Na ovom tekstu nismo radili ni na proširivanju vokabulara ni na jezičnim strukturama, iako se tekst u nekoj fazi nastave mogao vrlo dobro primijeniti za ponavljanje ili uvježbavanje kondicionalnih rečenica.

Prilog 1 — Peter Bichsel, San Salvador

I Er hatte sich eine Füllfeder gekauft.

II Nachdem er mehrmals seine Unterschrift, dann seine Initialen, seine Adresse, einige Wellenlinien dann die Adresse seiner Eltern auf ein Blatt gezeichnet hatte, nahm er einen neuen Bogen, faltete ihn sorgfältig und schrieb: »Mir ist es hier zu kalt«, dann »ich gehe nach Südamerika«, dann

hielt er inne, schraubte die Kappe auf die Feder, betrachtete den Bogen und sah, wie die Tinte eintrocknete und dunkel wurde (in der Papeterie garantierte man, daß sie schwarz werde), dann nahm er seine Feder erneut zur Hand und setzte noch großzügig seinen Namen Paul darunter.

III Dann saß er da.

IV Später räumte er die Zeitungen vom Tisch, überflog dabei die Kinoinserate, dachte an irgend etwas, schob den Aschenbecher beiseite, zerriß den Zettel mit den Wellenlinien, entleerte die Feder und füllte sie wieder. Für die Kinovorstellung war es jetzt zu spät.

V Die Probe des Kirchenchores dauert bis neue Uhr, um halb zehn würde Hildegard zurück sein. Er wartete auf Hildegard. Zu all dem Musik aus dem Radio. Jetzt drehte er das Radio ab.

VI Auf dem Tisch, mitten auf dem Tisch, lag nun der gefaltete Bogen, darauf stand in blauschwarzer Schrift sein Name Paul.

VII »Mir ist es hier zu kalt«, stand auch darauf.

VIII Nun würde also Hildegard heimkommen, um halb zehn. Es war jetzt neun Uhr. Sie läse seine Mitteilung, erschraße dabei, glaubte wohl das mit Südamerika nicht, würde dennoch die Hemden im Kasten zählen, etwas müßte ja geschehen sein.

IX Sie würde in den Löwen telefonieren.

X Der »Löwen« ist mittwochs geschlossen.

XI Sie würde lächeln und verzweifeln und sich damit abfinden, vielleicht.

XII Sie würde sich mehrmals die Haare aus dem Gesicht streichen, mit dem Ringfinger der linken Hand beidseitig der Schläfe entlang fahren, dann langsam den Mantel aufknöpfen.

XIII Dann saß er da, überlegte, wem er einen Brief schreiben könnte, las die Gebrauchsanweisung für den Füller noch einmal — leicht nach rechts drehen — las auch den französischen Text, verglich den englischen mit dem deutschen, sah wieder seinen Zettel, dachte an Palmen, dachte an Hildegard.

XIV Saß da.

XV Und um halb zehn kam Hildegard und fragte: »Schlafen die Kinder?«

Prilog 2 — XVI Sie strich sich die Haare aus dem Gesicht.

Ordne, ohne lange nachzudenken, folgende Wörter.
Bei welchen hast du (eher) die Vorstellung »Wärme«,
bei welchen (eher) die Vorstellung »Kälte«?

ELTERN / SÜDAMERIKA / KIRCHENCHOR / MUSIK / BRIEF / ZEITUNG /
KINO / TELEFON / PALMEN / GEBRAUCHSANWEISUNG / KINDER /
RADIO / FRAU

W Ä R M E

K Ä L T E

Was aus der Liste links (»Wärme«) braucht deiner Meinung nach ein Mensch am nötigsten, damit er sich nicht einsam fühlt?

Ordne die Wörter der Wichtigkeit nach:

1.
2.
3.
4.
5.

LIES die Geschichte: SAN SALVADOR von Peter Bichsel sorgfältig durch.

— Suche im Text die Wörter, die in deiner Liste unter »Wärme« stehen. Unterstreiche sie.

— Untersuche: In welchem Zusammenhang stehen sie mit dem Personen des Textes?

Rufen sie in ihnen das Gefühl der Wärme und Geborgenheit hervor?

Helfen sie, Kontakte zu anderen Menschen herzustellen?

Prilog 3 — PAUL in Peter Bichsels Geschichte »SAN SALVADOR«

das macht Paul aktiv oder bewußt	das macht Paul passiv oder unbewußt	Paul denkt daran, er macht es aber nicht

FASS HIER DIE ERGEBNISSE IN STICHWORTEN ZUSAMMEN:

Prilog 4 — HILDEGARD in Peter Bichsels Geschichte »SAN SALVADOR«

das erfahren wir über Hildegards Leben	das sind Hildegards Gewohnheiten	so würde sie reagieren, wenn Paul abends nicht zu Hause wäre

Prilog 5 — FASSE DIE ERGEBNISSE IN STICHWORTEN ZUSAMMEN:

Prüfe, ob folgende Kriterien der modernen Kurzgeschichte auf Peter Bichsels Geschichte »SAN SALVADOR« zutreffen.

Belege deine Meinung (dieses Kriterium trifft zu / dieses Kriterium trifft nicht zu) mit Textstellen!

.....

1. Die Kurzgeschichte hat keine Einleitung.

.....

2. Die Kurzgeschichte besteht aus nur einer Szene.

.....

3. Der Erzähler gibt keinen Kommentar zu den Personen und der Handlung ab.
.....
4. Der Erzähler charakterisiert die Personen nur indirekt (durch das, was sie tun, oder nicht tun).
.....
5. Die Personen sind keine Individuen und entwickeln sich nicht. Sie sind am Ende der Geschichte genauso wie am Anfang.
.....
6. Äußerlich geschieht wenig oder gar nichts. Trotzdem ist die dargestellte Situation entscheidend für die Person(en) der Geschichte und typisch für den modernen Menschen.
.....
7. Die Kurzgeschichte ist ohne wirklichen Schluß.

Željka Horvat-Vukelja

OBRADA PJESME *NOUS IRONS À PARIS*

Za satove francuskog jezika u pretprazničko vrijeme ili potkraj školske godine, kad smo već obradili gradivo i zaključili ocjene, predlažemo pjesmicu »Nous irons à Paris«. Bit će to prilika da s učenicima ponovimo neke gramatičke strukture, te da spomenemo neke činjenice i podatke iz francuske civilizacije.

Nous irons à Paris,
Nous irons à Marseille,
Nous irons à Dijon,
Nous irons à Lyon.

On va voir le Tour de France
Si nous avons de la chance,
On va manger des bonbons
Dans la ville de Besançon.
On va s'amuser très bien,
On va voir l'église d'Amiens,
On va danser sur un pont
Et c'est le pont d'Avignon. (1)